

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

Tidning utgiven av Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt.

MOTTO: Vi kunna aldrig göra så mycket för en stor sak som en stor sak kan göra för oss.

I ÅRG.

STOCKHOLM, 10 JULI 1912.

N:r 9-10.

RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR

utkommer den 1 och 15 i var månad

Redaktör: ELISABETH KREY.

Träffas onsdag och lördag kl. 1/4 4-1/2 5.

Redaktion och Expedition: 6 Lästmakargatan 1

Expeditionen öppen vardagar kl. 1-4.

Rikstel. Norr 600. Allm. tel. Brunkeb. 944.

Telegramadress: Rösträtt, Stockholm.

Distribueras i Stockholm:

Rikstel. Norr 585. Allm. tel. 209 68.

9 f. m.—7 e. m.

Prenumeration genom posten

Pris för 1912 75 öre. Lösnummer 5 öre.

För Utlandet 1 krona 75 öre i postanvisning till

tidningens expedition.

Annonspris: 20 öre per millimeterhöjd, större

annonser och årsannonser rabatt.

Rikstel. 456. Allm. tel. 604.

9 f. m.—7 e. m.

Den kännande och tänkande men rösträttslösa kvinnan är i vår tid gripen av samma slags förtvivlan som den, vilken själv bunden vid ett träd, ser människor runt om sig mördas och misshandlas; samma slags förtvivlan som den, vilken står på stranden med ett par starka armar men utan båt medan därute drunknande kämpa i sjönöd; samma slags förtvivlan som den, vilken står med villiga händer vid en brunn, men saknar lina och ämbar för att komma de runt om av törst dignande till hjälp.

Ellen Key. (1906).

Till

L. K. P. R:s medlemmar.

Ett varmt tack för all den oförtjänta vänlighet ni visat mig på min 60-årsdag, för den vackra och storartade gåvan, för alla de hjärtevärmade telegrammen.

Allas er

Anna Whitlock.

Idealitet och arbetshåg.

En folkrörelse bedömes naturligen av den stora allmänheten, som icke tar direkt del i dess arbete, huvudsakligen efter dess offentliga handlingar. Men det inre föreningslivet, själva plantan, ur vilken dessa manifestationer skjuta upp som blomstänglar, är i allmänhet undanskymt. Och dock beror blomstringens skönhet och fruktsättningsrikedom på växtens livskraft, på jordmånen och atmosfärens beskaffenhet. Det inre livet i en stor förening påverkas ytterst kraftigt av den inom den samma rådande andan. Graden av arbetskraft, offervilja och framtidstro betingas väsentligen av den andliga stormakt, för vilken vi ej ha något bättre ord än "stämningen", men som i sig innefattar ett stort antal faktorer, lika mäktiga som svåra att noggrant analysera.

Om man med dessa enkla sanningar för ögonen hörde till dem, som voro med om det av L. K. P. R. ordnade halvskilda mötet i Lund den 17 juni, där medlemmar av F. K. P. R. möttes från norr och söder, från öster och väster för att rådgöra om de mått och steg, som nu böra tagas för att övertyga de övertygbara bland riksdagens medlemmar, att Sveriges kvinnor vilja ha det fulla politiska medborgarskapet, hade man skäl att fröjda sig över den härskande stämningen. Man kunde ju tänkt sig, att nederlaget den 18 maj hos de mera sangviniskt anlagda eller hos dem, som ej visste, hur högerns partidisciplin fordrar offret av personlig uppfattning även i frågor, som ej borde inrangeras inom partiövertygelser, skulle känna sig besvikna, trötta eller modlösa. Eller att harmen mot motståndarna varit så stor, att hänsyn för F. K. P. R:s egna högersinnade medlemmar kastats över bord liksom besinning, måttfullhet och klokhet i ord och föreslagna åtgärder. Situationen var onekligen inbjudande till förslag, som närmade oss — om ock på långt avstånd — till den engelska suffragett-taktiken. Men intet spår av dessa olika faror för rörelsen skymtade fram hos en enda av mötesdeltagarna. Visst fanns där indignation, men en sådan, som eggade till nytt arbete och

som enade alla de politiskt olika tänkande kvinnorna. Däremot saknades varje skytt av modlöshet och trötthet. Stämningen var den bästa och vackraste tänkbara. Alla voro ivriga att göra något, att ta i med sina yttersta krafter, att offra tid, möda och penningar för den gemensamma saken.

Aldrig har det under en debatt klarare framträtt, hur mycket vi lärt under dessa kamp- och arbetsår. Inga granna ord, knappast några vackra, inga allmänna talesätt utan idel korta, klara, koncisa förslag, stödda på erfarenheter, samlade under föregående arbete. Ingen församling av män kunde spilla färre ord på känslor, och dock förnams hela tiden en mäktig underström av hängiven entusiasm, av enande arbetshåg, av offrande segervilja. I denna drunknade utan ord de sista resterna av det gångna årets misstämning mellan de olika politiska partiernas medlemmar av F. K. P. R. Vi voro ej nära att omfamna varandra, men redo att gripa varandras händer, se in i varandras redliga ögon och ta nya tag för det mål vi alla äro lika ivriga att nå.

Mer än en önskade efteråt att våra motståndare inom riksdagen varit närvarande i osynlig måtto, ty detta skulle bättre än alla ord ha övertygat dem om det orimliga i att uppfatta vår fråga som en "modesak", "en rörelse i tillbakagång."

De skulle ha insett att en rörelse stadd i denna kraftiga, sunda och oemotståndliga växt kommer att segra. Kanske hade de även börjat ana, att samhället skulle ha nytta av dessa varma, kloka, osjälviska och praktiska kvinnor, vilkas entusiasm var av det slag, som leder till arbete för allmänt bästa.

Stämningen på Lundamötet varslar gott för höstens arbete. Det blir varken lätt eller ringa, men det finnes alla skäl att hoppas, att det storsinne, den idealitet och offervilja, som i Lund kom till synes, finnas i lika mått inom L. K. P. R:s alla föreningar över hela vårt land.

"Rösträttsgeneralen" hyllas.

Det var den härligaste försommar-dag den dag då Anna Whitlock fyllde 60 år. Hennes vackra hem på Djurs-holm låg inbäddat i vårlig grönska och de ljufvigaste blomster lyste bland gräsen och i rabatterna. Naturen hade klätt sig till fest, och inomhus tävlade hundratals blommor i krukor och blommor i glas med varandra och med sina syskon ute i det fria. Hemmet på Glittne är alltid rikt på blommor, men i dag liknade det en verklig Floras lustgård, och härskarinnan över all denna härlighet gick omkring och njöt av allt det vackra och goda, som kommit henne till del på denna dag — "så alldeles oförtjänt", sade hon, men för en gångs skull lyckades hon inte övertyga sitt auditorium.

Från tidigt på morgonen till sent på kvällen fylldes rummen av uppvaktande skaror, och telegram och brev strömmade in i massor. Över 50 personer, de flesta ombud för föreningar och korporationer, framförde personligen sina lyckönskningar, telegrammens antal närmade sig 200 och breven voro nästan oräkneliga.

Förutom från L. K. P. R., vars hyllning redan förut är omnämnd i denna tidning, framlämnades gåvor och konstnärliga adresser från sällskapet Nya Idun, från Centralförbundet för socialt arbete, från kvinnornas andelsförening Svenska Hem, till vars bildande Anna Whitlock tagit initiativet, från de enskilda läroverkens föreståndare, från Whitlockska samskolans lärarpersonal, från forna och nuvarande lärjungar och från många flera.

Massan av telegram från skilda länder och skilda kretsar visade bäst hur vida omkring Anna Whitlocks mångsidiga, banbrytande verksamhet är känd och uppskattad. Bland telegrammen märktes sådana från statsminister Staaff, ecklesiastikministern, Frisinnade av skolöverstyrelsen, Frisinnade landsföreningens förtroenderåd, Stockholms frisinnade valmansförening, från författare, konstnärer, tidningsmän, läkare, präster och många av det sociala arbetets främsta manliga och kvinnliga representanter.

Men lejonparten av telegrammen kom ändå från de svenska rösträtts-

Hos Mrs Fels, en internationell rösträttskvinna.

Arbetet ute i de många rösträttsföreningarna kan nog mängden gång synas otacksamt, och beundransvärda äro de kvinnor, som där ställt sig i spetsen och aldrig tröttna att arbeta för det gemensamma målet, även om impulserna utifrån skulle fattas. Det är icke lätt att vid varje sammankomst minnas och få andra att minnas, att man är med i en stor och ärofull strid, där det gäller mänsklighetens största ideal. Alla de trötta kämparna, liksom de som svalnat och förslöats, skulle jag vilja skicka till Mrs Mary Fels, den bekanta georgisten och miljonären Fels maka, som i dagarna gästar Stockholm. Denna lilla amerikanska, som ser ut, som om hon kunde blåsas bort av en vindfläkt, är en stödjepelare för rösträttsföreningar både i England och Amerika. Tack vare sin stora förmögenhet är hon i stånd att ekonomiskt understödja, där så behövs. Hon ger till de engelska föreningarna av alla färger, från suffragetterna till National Union, och som hon har sitt hem i England fem månader om året, känner hon sig som engelsk rösträttskvinna lika mycket som amerikansk. Fem månader i England, fem månader i Amerika, de återstående två på resor, så-

föreningarna, som täflar om att hylla sin "general" på vers och prosa, och från alla rösträttsföreningar i de övriga nordiska länderna.

Det är en lång och framgångsrik arbetsdag, som ligger bakom Anna Whitlock, och hennes obrutna andliga och kroppsliga kraft ger hopp om att hon ännu länge kan få verka för de stora sociala frågor, åt hvilka hon ägnat sina bästa krafter.

Och vi rösträttskvinnor, vi instämna av hjärtat i följande telegrafiska önskan, som sändes henne från en rösträttsvän:

"Mätte till ditt arbetslivs historia Efter 60-året som en gloria Laggas kvinnorösträtts vicia."

Ezaline Boheman.

Jönköpings-Magasinet

Etabl. 1873. Regeringsgatan 45. A. T. 5541.

Parfym- och Ramaffär.

CONSTANCE MALMSTRÖM

f. d. A. E. Schuldhels — Firman grundad 1794

KAM- & BORSSTAFFAN samt rikhaltigt lager af Toilettartiklar

23 Regeringsgatan 23

Allm. Tel. 112 42

73 C Drottninggatan 73 C

Allm. Tel. 106 88

Friska blommor och vackra begrafningskransar

"LA ROSE" Blomsterhandel

30 Sturegatan, Stockholm.

LAGERSONS SKOMAGASIN

Jakobsgatan 18 - Fredsgatan 8

Strindberg, kvinnan och kvinnofrågan.

Av C. J. Engström.

III.

Vid var riksdags öppnande uttalas den förvisningen att hela riksdagen och varje dess medlem skall handla, det vill säga tala och rösta, utslutande av fosterlandskärlek. Och vid varje riksdags slut konstateras, att denna förvisning gått i uppfyllelse. Men fosterlandskärleken är en känsla, och alla tankar som grundas på den äro känslotänkande. Hela riksdagen lever och andas sålunda i känslotänkande under sitt fyra till fem månaders ansträngande dag- och nattliv. Med Faust kan den säga: "Namn är rök och dån, känsla är allt." Detsamma gör pressen under sitt ständigt vakna och vakande liv året runt. Fråga en riksdagsman eller pressman, om hans handlingar, ord och tankar bestämmas av annat än fosterlandskärlek — svaret är givet på förhand. Hur ogrundade beskyllningar i motsatt riktning äro, ser man av den bitterhet varmed de mottagas. Om någon vore utan denna känsla, skulle han naturligtvis ej uppröras över påståendet, att han saknade den, lika litet som en ateist blir upprörd över beskyllningen att ej tro på Gud. Hela vårt borgerliga liv är sålunda uppbyggt på manligt känslotänkande, liksom det kyrkliga är eller säges vara uppbyggt på den religiösa känslan hos man och kvinna. Den värsta icke juridiskt straffbara skymf man kan tillfoga en offentlig person är att beskylla honom för brist på fosterlandskärlek, alltså en känsla och ett känslotänkande. Den starkaste invändning man anser sig kunna göra mot kvinnans deltagande i det offentliga livet är, att hon skulle vara fallen för känslotänkande — den själsyttring, varur kyrka och stat framgått. Sådan kan den manliga logiken vara.

Aldrig har väl svensk universitetslogik blivit så illa medfaren efter Almquist's tid som i fru Gulli Petrinis vidräkning med de akademiska utlåtandena rörande kvinnors tillträde till statsämbeten. I dessa aktstycken och deras bemötande firar det manliga kän-

dant är denna världsmedborgarinnas liv, och den stora frihet hennes ekonomiska ställning ger henne, höjer henne över partierna. Hon är en länk i den stora internationella kedjan av rösträttskampande kvinnor, men hon är icke infogad i något bestämt parti. Suffragetterna ha rätt, deras taktik är nödvändig i England, men de andra, som använda fredliga medel, ha också rätt. Till det gemensamma stora målet leda många vägar, och mrs Fels kan endast beklaga, att icke alla äga hennes upphöjda ståndpunkt. För henne står sammanhållningen som det främsta.

För mrs Fels är kvinnans frigörelse en av de mest världsomstörtande händelser, som någonsin inträffat. Vi veta icke ännu, vad denna frigörelse kommer att uppenbara, men med varje dag som går uppenbaras allt mera om kvinnornas förmåga, hittills i många fall brukad till onyttiga ting. Då amerikanska lyxkvinnor vända sin obrukade energi till rösträttsarbetet, åstadkomma de ett duktigt arbete och tillföra sig själva en skatt av styrkta själskrafter.

— Giv kvinnan fri, giv henne frihet att begå misstag, men låt henne finna sin egen väg, detta är grundtonen i mrs Fels ord, där hon sitter med ett brev i handen från George Lansbury M. P., suffragetternas varme försvarare i parlamentet.

slotänkandet och den kvinnliga logiken en triumf. De avstyrkande professorerna ha ej kunnat anföra de verkliga grunderna för sitt motstånd, ty dessa voro icke skäl utan instinkter, en ingrodd, nedärvd eller förvärvad motvilja mot hela saken. Men sådant går ej an att säga i ett papper som skall till regeringen. Därför måste känslorna svepas i något som liknar förståndsmässig bevisföring eller vad man kallar svepskäl. Det är rörande att se hur författarna vända och vända sig under bemödandena att icke logiskt slå ihjäl varandra. Det hela måste sluta med en olycka. De bedrövlige spegelfakterierna blevo ett ömkligt rov för den kvinnliga kritiken, som i sin klara och stilla obarmhärtighet är en fest för själen, en vemodig litterär njutning.

För några år sedan recenserade Sveriges nu levande främste litteraturbedömaren i två på varandra följande nummer av sin tidning ett par utkomna avhandlingar om Geijer. Den ena blev tämligen omilt behandlad för dess brist på stringens, dess motsägelser och oreda. Den andra fick starka lovord bland annat för den påfallande stränga och genomförda logiken. Det nära till hands liggande framhållandet av det egendomliga i att den första författats av en man, den senare av en kvinna, gjordes ej av recensenten.

Strindberg hade ju sina svar färdiga på allt och även på sådana fakta. Deras styrka låg i varje fall icke i logiken. Såsom här i en föregående artikel påpekats, var han långt ifrån samma förmenta eller verkliga "kvinnohatare" under alla skeden av sin skiftande utveckling. Teorierna kommo och gingo med växlande intryck och upplevelser. I Utopierna har kvinnan samma stora bärande framtidsuppgifter som hos Björnson. Hon är fredens och helandets genius i Samvetskal. En engelsman får visserligen i denna skildring uttrycka Strindbergs åsikt, att drottning Victoria blott hade "rättighet att spela krocket och slå boll, men ej tilläts att blanda sig i politiken". Huru härmed förhöll sig, är numera en tämligen känd sak. Vi veta ej hur drottningen spelade sin boll, men väl hur hon spelade sin roll i landets politik och det på ett ingalunda betydelselöst sätt, såsom i föregående nummer antyddes. Emellertid får en spanjor i Samvetskal omedelbart därpå yttra: "Men krigen, krigen, skola de någonsin upphöra?" — "Ja", svarar bokens tyske huvudperson, en f. d. officer, "när kvinnan får rösträtt skola arméerna reduceras, icke sant, min hustru?" Och hon nickar bifall. "Ty vilken mor vill släppa sin son, vilken hustru sin man, vilken syster sin bror ut i dessa slakter!" Därpå får "en ungtyroiska" säga det sista sammanfattande ordet och förkunna framtidsutopiens, mänsklighetens och fredens evangelium.

"När kvinnan får rösträtt", skulle alltså åtminstone en del af allt detta förverkligas. Strindberg ansåg följaktligen på den tiden att kvinnan var en värdefull kraft i statslivet, kanske den värdefullaste så till vida, som fredsproblemet då och sedan var honom det viktigaste av alla. Låter det tänka sig, att hon medför större fred och arbetsro inom parlamenten, så kan det ock förmodas, att hon som politiskt verkande och ansvarsbärande kraft även skulle mildra spänningen mellan de av parlamenten representerade staterna.

Men å andra sidan torde varken

Strindberg få rätt i sitt hopp eller högern i sin fruktan, att den parlamentariska kvinnan skall hänsynslösare än mannen överallt söka minska försvarsmedlen. Om det är antagligt, att hon motsätter sig utövande av våld mellan nationerna, så ligger däri en dubbel frontställning: motstånd mot att det egna starkare folket överfaller ett svagare och motstånd hos den överfallne mot det främmande våldet. Det är för resten icke försvaret, som väcker olust hos man eller kvinna, utan den nödvändiga förberedelsen, som allena gör det verksamt. Försvar i nödens stund till sista man, till sista blodsdroppen, som det heter, vilja alla. Men det är övningsbördan och kostnaderna, som känns tryckande, det är dem man strider om i alla stater, år ut, år in, icke om plikten att värna landet. En intressant kvinnlig belysning af hithörande stämningsslag finnes någonstades hos Ellen Key. Hon skildrade för många år tillbaka en upplevelse i en utländsk familj, som grep henne starkt och med stridiga intryck. En tysk eller fransk mor, jag minns ej vilket, lade i hennes närvaro handen på sin unge sons huvud och förklarade med en röst och blick, som ej tilläto något tvivel på allvaret i hennes ord, att hon med glädje skulle offra sin son för fosterlandet. Om jag ej minns orätt, antyddes i fortsättningen, att näppeligen någon svensk moder skulle tala och känna på liknande sätt. Men mycket har förändrats sedan dess, och nu skulle scenen kanske icke väcka stridiga rörelser hos Ellen Key själv. Ingen svensk man med en ståndpunkt så långt till vänster som hennes torde vara så varmt besjälad för vårt lands militära värn som hon och ha en så levande insikt om nödvändigheten att möjliggöra det genom offer och förberedelser. Det framgår av hennes uttalanden i Folkets hus för några månader sedan. Hon vet bättre än de flesta svenskar genom egna erfarenheter vad ras- och gränsmotsättningar vilja säga. Hon och andra föregångskvinnor visa att det ej är tankens och viljandets grepp om offentliga och ideella ting, som förslöar och förkrymper sinnet på denna punkt. Tvärtom, det är bristen på allmänt intresse och ansvar som gör kvinnan trångsynt och likgiltig i detta avseende, ifall hon är det mer än mannen. Och ifall det är sant att den svenska kvinnan är klenmodig och blödhjärtad och blott ryser som den strindbergska modern, hustrun och systemen för de blodiga "slakterna", när det gäller att upprätthålla Sveriges nationalitet och kultur, då återstår intet annat än att uppfostra henne till bättre insikt och större nationell samkänsla. Och det kan endast ske genom att hon aktivt får deltaga i arbetet på statens och samhällets utbyggande och hägn, och därvid se vad som hotar och botar, vad som brister och är av nöden.

Ty ingen passivt mottagen lärdom betyder något i jämförelse med den som människan lever sig till.

En kvinna i böhmiska lantdagen.

Den kända ung-tjeckiska författarinnan fru Vik-Kuneticky har invalts i lantdagen som representant för kretsen Jungbunzlau, så lyder den sensationella nyhet, som nyligen gått genom pressen. En annan sak blir, om fru Vik-Kuneticky någonsin får ta sätte och stämma i lantdagen. Partiledarna inom församlingen ha förklarat, att hennes upptagande där under nuvarande förhållanden är otänkbart, och möjligt är, att de få rätt.

Öppet brev från Ellen Key till L. K. P. R:s medlemmar.

Den 26 maj detta år stod i tidningen Idun en artikel af Ellen Key med titel: "Skada till sin själ." Denna artikel gav upphov till en vidlyftig diskussion i pressen, och med anledning härav sände Ellen Key till rösträttsmötet i Skåne följande brev och anhöll att det skulle uppläsa vid mötet samt sedan intagas i Rösträtt för Kvinnor.

Vördade — och i några enskilda personer — älskade rösträttskvinnor.

Som åtskilliga av Er läst mina ord om *nutidskvinnan* så som hade jag skrivit *rösträttskvinnan* och som jag själv tyvärr sett dem brukade mot Eder, så har jag ett behov att till Er fest sända en hälsning, som skall ersätta de sippor, jag enligt en av Er borde ha strött på Er väg i stället för att smattra med s. k. "hagelskurar."

Sipporna äro nu slut på Umberg. Men gärna kransade jag Era huvad med i sitt flor stående guldbollar, för att uttrycka min beundran för alla Era insatser av kraft, klokhet och hänförelse i rösträttsens sak! Som det vore anspråksfullt att sända Er några av de "förgät-mig-er", som nu också blomma, vill jag istället nöja mig med att påminna om mitt ofta uttryckta rösträttsintresse och berätta Er, att jag nyligen svarat Ja på frågan om jag ville underteckna en internationell protest mot att suffragetterna ej behandlas som *politiska* utan som kriminella fångar. Just emedan jag *ogillar* suffragett-taktiken, torde detta ja visa att intet sätt att strida för vår sak hos mig rubbar kärleken till rättvisan i allmänhet och vår rättvisa sak i synnerhet!

Mina ord om nutidskvinnan gällde således varken *rösträtten* eller — särskilt — *rösträttskvinnorna*. De faror, vilka jag påpekade, finnas för rösträttskvinnor som för deras motståndare, för gamla som unga, för män som kvinnor, för mig som Er!

Och ett av skälen, varför jag önskar rösträtten snarast möjligt, är att, ju längre ett socialt stridstillstånd varar, dess fler faror medför det! Men det viktigaste skälet, varför rösträtten hellre borde komma i dag än i morgon, det är att de många ypperliga kvinnokrafter, som nu *måste* riktas utåt, efter vunen seger då kunna riktas *inåt*, mot de stora mål för vilka rösträtten endast är ett bland många medel. Först och sist det målet: att i ett rättfärdigare samhälle, i bättre skolor, i lyckligare hem kunna fostra ett starkare och sedligare, sundare och skönare nytt släkte!

Detta mål *vilja Ni alla*. Men vad ni ej vilja *inse*, det är att man på vägen till ett mål — isynnerhet om vägen blir lång — kan mista de värden, som det just gällde att föra oskadda fram till målet, på det att detta fullt och vackert må vinnas! Här tänker jag främst på *moderlighetens*, runt i världen av många tidströmningar hotade värde. Men även på alla andra *innerlighetens* värden, på *själsfördjupningens* värden.

Att varningar för denna fara äro de *behövligaste av alla* är den visshet, som drev mig att skriva om nutidskvinnan.

Och jag kommer att av *ansvarskänsla om och om igen höja samma varningsrop*, bland annat av ansvarskänsla gent emot den stora rättssak, vars snara seger ingen av Er varmare önskar än

Ellen Key.

LIFFÖRSÄKRINGSBOLAGET BALDER

— ÖMSESIDIGT —

Hufvudkontor: STUREGATAN 8, STOCKHOLM.

Alla Balders fonder — omkring 10 miljoner — tillhöra de försäkrade, som äro de enda delägarna i bolaget och ensamma förfoga öfver vinsten.

Balder har låga premier och årliga vinstutdelningar, hvilka pågått alltsedan 1892 och under de senare åren öfverstigit 100,000 kronor pr år.

Balder kan bevilja försäkring äfven utan läkareundersökning. Hafvandeskap utgör ej hinder för försäkring i bolaget. Äfven kvinnliga ombud antagas. (K. R. 402)

De svenska kvinnornas andra allmänna rösträttsmöte

den 16 och 17 juni 1912.

I.

Mötet i Nackarps dal.

"Män och kvinnor, samlade i Nackarpsdalen den 16 juni 1912 uttala sin anslutning till kravet på politisk rösträtt för kvinnor och fordra dess genomförande under innevarande riksdagsperiod."

Sådan var den resolution, som framlades och enhälligt antogs af dem som voro samlade i friluftsmötenas paradis, Nackarpsdalen. Ty så kan man med skäl kalla den smala dalen, som med sina på båda sidor rätt brant uppstigande klippväggar erbjuder den förträffligaste akustik. Tio tusen personer kunna rymmas i dalen påstås det, och vid ett enda tillfälle, då statsminister Staaft talade där, lär åhörarnas antal verkligen ha närmat sig denna siffra. Vi hade själva uppskattat deltagarna i vårt möte till sex hundra men ortsinvånarna sade oss, att åtminstone ett tusen människor hade trots det ogynnsamma vädret, den stötvisa blåsten och de ilande molnen, som ständigt hotade med regn, samlat sig kring talarstolen med de gula och vita flaggorna.

Det kan väl vara att sol och varmt lugnt väder skulle ha lockat ytterligare några hundratals dit, men det synes som om de som nu kommo, kommo av verkligt intresse för saken och av håg och lust att få veta mera om den rörelse, som efter hand drar till sig allt folks uppmärksamhet och eggjar dem till bifall eller motstånd. Och de ord som uttalas under mulen himmel, blåst och hotande regn få en mera fast klang av vilja och beslutsamhet, då det är ord, vilka liksom här måste uttalas, för att till vidare kretsar bära bud om, att en reformidé från att omfattas af ett fåtal blott, nu blivit en allvarlig fordran som framställs till hela landet.

Dylika beslutsamma ord uttalades i resolutionen vid mötet, och när mötet inleddes med musikens smattrande "Vivat" och Skåneförbundets ordförande, fru Anna Wicksell hälsade alla de närvarande välkomna, låg under den blida vänligheten i hennes tal en ton av allvarlig beslutsamhet och mognad föresats.

Hon sade sitt välkommen till alla, med taktfull hövlighet först till dem som kommit långväga ifrån, men sedan med vädjande tonfall till alla dem, som ännu stå utanför och som vi så gärna vilja få med. Hon talade om att det finnes kvinnor, som själva ha det bra och som tyvärr just därför icke inse att andra ha det illa ställt. Härvidlag som ofta beror dock detta på att de och andra, som likväl ej äro avogt sinnade, icke förstå att kvinnans ställning som samhällsmedlem endast kan förbättras genom politisk rösträtt. Och genom detta möte ville vi just söka nå dessa, som ej äro direkt emot, men ännu stå utanför. Man skulle kunna kalla detta det första värvningsmötet, det varigenom kvinnorna skulle upplådas och manas till ansträngningar att före 1914 visa sin vilja och antalet av dem, som vilja rättvisa och utveckling.

Det passade väl in att talarinnan just här kunde upplåsa nyss ankomna telegram från fru Ann Margret Holmgren, en av de första som entusiastiskt, framgångsrikt och troget arbetat för saken, och från det Frisinnade ungdomsmötet, som just nu var samlat i Jönköping. Det var en erinran om att såväl de äldre, vilka levat sitt liv i det samhälle, som behöver förbättras, som ock de unga, vilka skola dana samhällets liv i framtiden, äro med i kvinnornas kamp för medborgarrätt!

Fru Wicksell lämnade så ordet åt L. K. P. R:s ordförande, fröken Anna Whitlock och uttalade den förhoppningen, att denna skulle bli L. K. P. R:s sista ordförande liksom hon varit dess första.

Fröken Whitlock vidrörde först det nederlag, som kvinnornas sak lidit i riksdagen den 18 maj i år, men alla veta ju att det gives nederlag, som bära i sig segerns frö. "När den skånske Herkules i riksdagen svängde sin klubba och den visade sig vara av papper maché och förut använd i motsatt syfte" sade hon — och utan att hon uttalade något namn gled ett förståendets löje över allas ansikten och alla njöto av hänsyftningen — "då kunde man i nederlagets ögonblick se lugnt och segervisst på framtiden." Kvinnans politiska rösträtt vore en naturlig följd av förra århundradets demokratiska genombrott, och hur det än arbetas däremot, så spjärna dock alla förgäves mot utvecklingen. I själva verket kunna kvinnornas skäl för sin fordran på politiskt medborgarskap helt enkelt sammanfattas sålunda: "Vi vilja ha politisk rösträtt därför att det är rättvist, därför att kvinnorna behöva den för sin egen skull och därför att landet behöver kvinnorna."

Vår ledarinnas ord ljödo kloka och kraftfulla och torde ha sjunkit djupt i allas hjärtan.

Efter fröken Whitlocks i all korthet återgivna, av väl utförda bilder präglade föredrag, talade fru Benedicks-Bruce om "Deboras, en biblisk kvinnosaks kvinna." Talarinnan hade tänkt mycket och djupt över de kapitel av Domareboken, det 4:de och 5:te, som handla om domarinnan Debora, och gav en nog så åskådlig bild av Lapidots myndiga hustru, hur denna på sin plats under Deborapalmen fällde dom över Israels barn; hur hon i stolt självkänsla sade till härhövitsmannen Barach, att icke han skulle vinna seger över motståndaren "utan att Herren skall sälja Sisera i en kvinnas hand" och hur hon i den ryktbara lovsången sjöng: "Inga styresmän funnos i Israel, förrän jag, Debora, uppstod såsom en moder i Israel." Fru Benedicks-Bruce anknöt till Deboras ståtliga historia en utveckling av vad kvinnorna vilja, icke blott de högst begåvade, kraftnaturerna, härskarviljorna utan alla, som vilja frihet och framåtskridande, hur de önska lika lön för lika arbeté, likhet i utbildningsmöjligheter, lika bedömande av dugligheten hos män och kvinnor vid tillsättande av platser.

Efter fru Benedicks-Bruce kom d:r Gulli Petrini, väl känd inom Skånes alla F. K. P. R. och av alla, som tycka om raska, orädda framställningar. Bifallet kom spontant och kraftigt, då hon trädde fram mellan talarstolens flaggor, ty, som sagt, hennes rediga, modiga sätt att uttala sig är känt och skattat, och det var många som glädde sig åt att höra, hur "motståndarnas argument" skulle söndermullas och förringas av hennes skarpa dialektik. Till följd av sitt ämne grep hon sig ögonblickligen an med riksdagsdebatten den 18 maj och sysselsatte sig med var och en av dem som uppträtt skarpt mot kvinnornas politiska medborgarrätt. Om den dagen innebar framgång eller nederlag veta vi ej, men det veta vi, att vår fråga nu blivit en partifråga i eminentaste grad. Ännu på centralstyrelsemötet i januari i år trodde man att åtminstone några av högern skulle rösta för kvinnornas rösträtt. År 1906 var det ej mindre än 69 av Första kammarens ledamöter, som samlade sig om skrivelseförslaget

till K. Maj:t, men i år bröt sig icke en enda högerman ut ur partiet. Hr af Ekenstam hade egentligen rätt, när han redan då sade: "Rädas vi konsekvenserna, böra vi ej ingå på premisserna." Han insåg, att "konsekvenserna" osvikligt skulle leda till införande av rösträtt för kvinnor. Det har skrivits i en konservativ tidning, att dr Gulli Petrini i sin polemik mot hr Thyrens uppträdande den 18 maj "sin vana trogen fällde en massa överord om högerns handlingar och avsikter", men hur högt somliga än må skatta hr Thyren som nykterhetens och familjens vaktare, borde och torde man knappast undgå att polemisera mot hans samhällsmoral. "För samhället är samhällsnyttan det enda bestämmande. Kan man däremot ej bestämt tala om vare sig nytta eller skada, kan man låta rättfärdighetsmålen gälla." Att fru Petrini tog skarpt avstånd från denna uppfattning av rättfärdigheten, kan ingen kvinna förtänka henne.

Hon citerade hr Barnekows yttrande, "att om kvinnorna fingo rösträtt och valbarhet till riksdagen skulle männen få sitta hemma och vagga barnen", och hon fann det angenämare att ha att göra med den som verkligen är motståndare av övertygelse. Hr Thyren hade förut, då han som vilde insatts i Andra kammaren varit för kvinnornas politiska rösträtt, men nu då han av ett landsting placerats i den Första, hade han tagit sitt förnuft till fånga under trons lydnad.

Vidare tog hon under behandling hr Kjellén, som kanske i år var en smula mindre stortalig än innan mrs Chapman Catt liknat honom vid flugan på utvecklingens hjul; hr Clason, som upprepade sitt tal om kvinnornas eget ringa intresse, hr Lindman, som egendomligt nog ej klargjorde varför han, som ansåg att kvinnorna så utomordentligt väl passa till att utöva den kommunala rösträtten, fränkände dem all förmåga att begagna den politiska, och som för resten offentligt förklarade, att han ej menade vad han år 1907 sade om kvinnans politiska rösträtt, och hr Nyström, vilken som ofta förut talade om att kvinnorna voro för många. Konsekvensen härav kunde ej varit någon annan än den, att minoriteten allt fortfarande skulle ha rätt att härska över majoriteten. Mest förvånade hon sig i alla fall över hr Hildebrand, som, själv akademiskt bildad, av en akademiskt bildad släkt, chefredaktör för en stor tidning och med alla möjliga kunskapskällor till sitt förfogande, dock kunde påstå, att kvinnorna ingenting gjort för att förtjäna den rättighet de pockade på. Hr Hildebrand borde likvisst äga vissa förutsättningar för att ha reda på, hur kvinnorna arbetat för att skaffa sig bättre undervisningsmöjligheter, han borde känna till Fredrika Bremer-Förbundets 27-åriga verksamhet, för att nu icke tala om L. K. P. R., vars organisation är berömd ute i världen, och mycket, mycket annat. Man skulle kunna tro, att eftersom den ene av högerns starke män sade, att han ej höll på rättfärdigheten, och den andre, att han ej menade vad han sade, så var partiet i sin helhet ej så noga med akkuratess i påståendena. D:r Petrini drog till sist den slutsatsen, att eftersom argumenten äro svaga och opportunitetsskälens bestämmande, bör det ej vara svårt att bryta motståndet och vårt arbete bör gå ut på att visa, att vår fråga vuxit sig så stark, att det är bäst övergiva motståndet redan under innevarande riksdagsperiod.

En gång under d:r Petrinis tal hade de blågula och gulvita flaggorna vecklats

ut av en vindpust, men under den sista talarinnans, fröken Sigrid Kruse, anförande hängde de slaka ned och regnet silade allt tätare och stridare. Men åhörarna övergävo ändå ej platsen, de sökte skydd under de täta valven av de bokar, som kläda bergets sida, och åhörde under sitt gröna skyddstak de frejdiga, friska orden, som hade tillräckligt av sol och värme för att komma oss att glömma vädrets oblidhet.

Någon hade betecknat kvinnornas politiska rösträtt som "den sista frukten på gammalliberalismens träd"; det var ironiskt menat, men det innebar en sanning, sade fröken Kruse, ty det betydde "frihet åt allt folket". Även fröken Kruse hade förvånat sig över hr Hildebrands tal om kvinnornas pockande, och hans påstående, att de utträta så litet nyttigt arbete, varför de icke borde ha politisk rösträtt. Men så sade hr Kjellén, att "hustrurna äro alltför nyttiga för att få politisk rösträtt", och så vet man icke vad man skall tro. Ett skäl varför kvinnornas begäran om politisk rösträtt icke beviljades, var också det, att vi böra vänta, emedan männen så nyss fått allmän rösträtt. Alltså, "din bror har fått vad han begärt, därför skall du vänta"; sammanhanget är svårt att förstå. Och vi böra ej få vänta. Överallt i världen vet man nu, att de rösträttslösa meningar icke bli gällande då lagar stiftas, och man vet, att de som stifta lagarna sällan eller aldrig äro missnöjda med dem. Kvinnorna hava nu fått klart för sig, att de måste äga medborgerliga rättigheter, därför att de måste arbeta med i samhället. De hava lärt sig lyssna till de smås och de lidandes röster, de vilja hjälpa dem, men de kunna icke. Vägen är stängd, emedan de äro kvinnor; de kunna ej längre nöja sig med den plats, de förut innehaft. De ha politiska ideal, som de ej kunna förverkliga, emedan deras händer äro bundna.

"Hur länge skall en kortsynt politik hindra staten att taga emot de tillflöden av kraft som bjudes den?" utropade fröken Kruse i sitt varmhjärtade, värtaliga anförande, och de orden kunna kanske också anses som Nackarpsmötets och kvinnornas stora fråga till Sveriges folk.

Ellen Wester,
Skåneförbundets sekreterare.

Det halvenskilda mötet i Lund.

Över 1,000 kr. insamlade på 10 minuter.

Det var beslutat att efter mötet i Nackarpsdalen till enskild överläggning samla ombuden från de av landets olika lokalföreningar, som närvaro i Nackarpsdalen, jämte andra medlemmar av F. K. P. R., för att, sedan man givit ett budskap utåt landet, vid detta sammaring tillsammans rådslå om de mått och steg, som det tillkom L. K. P. R. att taga under den närmaste tiden.

Vid uppropet befanns att 85 ombud från 33 olika föreningar voro närvarande.

Mötet sammanträdde på Grand hotell kl. 10 f. m. och öppnades av L. K. P. R:s ordförande, fröken Anna Whitlock, som ombads att leda förhandlingarna och omedelbart tillkännagav, att dessa komme att bliva av strängt konfidentiell natur.

Till mötets sekreterare utsågos fru Elsa Alkman, Eslöf, och fröken Ellen Wester, Ängelholm.

Som presskommitté valdes fruarna Gulli Petrini, Växjö, och Klara Lindh,

Gävle, samt fröken Sigrid Kruse, Karlskrona.

Först upplästes anlända telegram från fruarna Hanna Sjöberg, Borås, Ella Billing, Ezaline Boheman och Ebba Palmstierna, Stockholm samt från Skaraborgs länsförbund, undertecknat av fruarna Andriette Florén, Jenny Lindberger och Jenny Velander, varjämte en hälsning och lyckönskan från Männens förbund för kvinnans politiska rösträtt framfördes av fru Louise Woods-Beckman, som också ombads att till ordföranden för nämnda förening, hr Ernst Beckman, framföra mötets tacksamhet.

Till behandling upptogs därefter programmet första punkt:

Vad kan göras för att visa att Sveriges kvinnor önska rösträtt? Opinionsyttring till 1914 års riksdag.

Fröken Whitlock gav i korta drag en skildring av det politiska läget i landet och kvinnornas rösträttsfråga i förhållande till detta, och här efter följde en på klara, sakliga inlägg rik diskussion om en planmässig agitation till 1914.

Sedan man diskuterat i flera timmar, föreslog ordföranden att grundplåten till en demonstrationskassa skulle på stället insamlas bland de närvarande. Detta förslag väckte livlig anklang, och insamlingen sattes omedelbart i gång medels improviserade kollektihävar, tvenne studentmössor, som buros omkring av unga, entusiastiska marskalkar. På knappa 10 minuter hade de fullgjort sitt värv, och ordf. kunde tillkännagiva, att insamlingen inbragt den vackra summan av 1,055 kr. i kontanter och skriftliga förbindelser.

Detta meddelande mottogs säkert av alla de närvarande med en känsla av fröjd över att både de kvinnor, som något äga, och de, för vilka gåvan kanske innebär en personlig uppoffring, äro lika villiga att efter olika förmåga offra för den gemensamma saken.

Då diskussionen om den första frågan varit så livlig och långvarig, beslöt de närvarande att icke upptaga till behandling den andra punkten på programmet: "Vad kan göras för att ännu mera än hittills utbreda intresset för kvinnorösträtten bland landsbygdens kvinnor?" Och det fanns så mycket större anledning till detta beslut, som en del av den föregående diskussionen kommit att beröra just denna fråga.

Vid 2-tiden upplöstes sålunda detta möte, som hos alla deltagare kvarlämnat ett intryck av fast sammanhållning, kraftigt arbetsvilja och ett levande intresse.

På aftonen hölls avskedsfest i Bjerred, staden Lunds eget lilla hafsbud. På andra sidan havsbuktens upprörda vatten glimmade ljusen i Malmö, och fast kvällen var mulen och kylig, läto näktergalarna höra sina drillar.

Det kändes vilsamt och värmande att efter dagens många arbetstimmar samlas vid festligt dukade bord i den ljusa salen och lyssna till de friskt klingande sångerna, av vilka ett par voro för tillfället komponerade och författade.

Under supéen talade docenten Hilma Borelius för L. K. P. R:s ordförande, närmast med anledning av hennes nyss firade 60-årsdag. Hon tackade fröken Whitlock för vad denna varit och var för rösträttsrörelsen och betonade, vad rörelsen betydde för deltagarna däri, hur den bar dem och lyfte dem. Docenten Borelius nämnde särskilt att hon, när hon tänkte på dessa L. K. P. R:s samlingsmöten, alltid förnämde den doft av sommar och blommor, som låg över det första centralstyrelsemötet i Göteborg, ett intryck, som hon sedan alltid förknippade med fröken Whitlocks person.

Fröken Whitlock svarade omedelbart med ett tack, vari hon inlade all den blida försynthet, den livande humor och den med dessa båda egenskaper

Sommararbete för rösträtten.*

Ku är tid att hålla samman.

Till L. K. P. R:s medlemmar riktas härmed en allvarlig uppmaning att under sommaren söka värva så

Arbeta för rösträtten!

Sprid upplysning!

Härva nya medlemmar!

många nya medlemmar som möjligt.

Anmäl dessa till de respektive föreningsordförande

och upptag årsavgiften. Samla även prenumeranter på **Rösträtt för kvinnor**. Prenumerera på närmaste postanstalt. Pris 75 öre för innev. år.

* Idén hämtad från ett av Göteborgs F. K. P. R. utsänt, ovanligt trevligt kort.

Nykterssaken och kvinnosaken.

I arbetet för nykterssaken ha kvinnorna från början tagit en verksam del och visat, att denna fråga låg dem varmt om hjärtat. De ha bildat egna nyktersföreningar och räknat bland sig många utmärkta nyktersstälare, av vilka en mängd samtidigt äro varmt övertygade rösträttskvinnor. Ty det har så småningom gått upp för kvinnorna, att de, för att kunna uträtta något för saken, måste skaffa sig ett direkt inflytande på lagstiftningen. Och även männen ha lärt sig inse, att kvinnornas hjälp först härigenom kan bli verkligt värdefull.

På senare tiden har det allt oftare hänt att kvinnorna uppmanats att hålla röstrettsföredrag på nyktersmöten, och särskilt i sommar ha flera av våra talarinnor uppträtt och talat rösträtt och nyktershet. Så har fru Ella Billing talat vid Brunnbäckes färja, fru Elisabeth Wærn-Bugge och fru Jenny Velander talade i Skövde på midsommardagen för 2,000 personer och d:r Gulli Petrini har talat på flera ställen i Småland, där särskilt bondkvinnorna visat sig livligt intresserade av frågan. "Gud välsigne henne, hon har så rätt så; vi kvinnor måste vara med, annars kommer det ingen väg med nyktersheten", sade en bondhustru med sådan trohjärtad övertygelse. Kvinnorna börja vakna litet varstans i vårt land, men ännu behövs det mycken upplysning, och rösträttskvinnorna ha ett rikt arbetsfält ute i bygderna.

Norges första kvinnliga professor.

Fil. d:r Kristine Bonnevie har i statsråd utnämnts till e. o. professor i zoologi vid universitetet. Norge har därmed erhållit sin första kvinnliga professor.

förenade framstående klokhet, som karakteriserar varje än så litet anförande av henne.

Även andra tal hölls under aftonens lopp: för Fredrika Bremer-Förbundets värderade ordförande, fru Agda Montelius, för Nackarpsmötets övriga talarinnor, för de nitiska marskalkarna och för dem, som med sina sånger bidragit till att höja stämningen. Till sist upplästes ett brev från Ellen Key, däri hon bortförklarade den artikel i Idun, som givit anledning till så mycken undran. För att fatta både artikeln och brevet behöver man hålla fast vid de uppsatser Ellen Key skrivit i *Tankebilders* första del, och för att trösta sig själv måste man ihågkomma de ord av utpräglad frihetsälskan hon en gång yttrade: "Om en enda skranka finnes, som hindrar en enda kvinna att bli vad hon vill, så skall den skrankan falla."

Den frisinnade ungdomen och kvinnornas rösträttsfråga.

Vid det frisinnade ungdomsmötet i Jönköping, söndagen den 16 juni, hade frågan om kvinnans politiska rösträtt fått en framskjuten plats och en värdig förespråkare i fröken Gerda Planting-Gyllenbåga, vars föredrag om "Kvinnan och samhällsarbetet" ähördes under den mest spända uppmärksamhet och belönades med varma applåder.

Efter föredraget antogs enhälligt följande resolution:

I bestämd övertygelse att politisk rösträtt och valbarhet för kvinnor kommer att bli en kraft, icke till splittring av personlighet, hem och intressen, men till fördjupat och personligare färgat samhällsarbete av samlande betydelse, uttalar frisinnade ungdomsmötet i Jönköping sin varmaste sympati för kvinnornas krav på full medborgarrätt. För dess snara genomförande bör en energisk kamp fortsättas af de frisinnade.

Detta var den enda resolution, som fattades under mötesdagarna, och för alla vänner av kvinnornas rösträtt är det en glädje, att intresset för frågan börjat vakna på allvar hos ungdomen, som med sin tillsats av entusiasm och oförbrukad energi säkert kan hjälpa till att föra frågan ett gott stycke framåt.

Meddelanden från V. U.

1. Då det under sommaren är så gott som omöjligt att komma i förbindelse med centralstyrelsens till olika platser spridda medlemmar, måste V. U. till början av hösten uppskjuta framläggandet av de förslag, som diskuterades vid det halvskilda mötet i Lund, i vilket deltog medlemmar från skilda delar av landet.

2. Den vid sista centralstyrelsemötet tillsatta resefördelningskommittén hade sammanträde i Lund den 18 juni. Det av kommittén uppgjorda förslaget kommer att i cirkulär underställas centralstyrelsens prövning.

Avesta-Krylbo F. K. P. R.

hade lördagen den 15 juni anordnat ett talrikt besökt halvskilt möte i Krylbo godtemplarlocal. Huvudnumret på programmet, som i övrigt utfylldes med musik, utgjordes av ett föredrag över "Kvinnan och samhällsfrågorna", hållet av fru Ella Billing och mottaget med livligt bifall. Flera nya medlemmar ingingo i föreningen.

Ny landvinning.

F. K. P. R. har bildats i Rönninge efter föredrag av fru Elisabeth Wærn-Bugge, Stockholm, och fru Maria Dehn, Södertälje.

De engelska suffragetterna.

För de för konspiration anklagade ledarna av Women's Social and Political Union har saken utvecklats så, att Mrs Tuke lösgivits såsom icke varande delaktig, Miss Christabel Pankhurst försvunnit, Mrs Pankhurst, Mr och Mrs Pethick-Lawrence dömts till 9 månaders fängelse i andra divisionen jämte ersättning av rättegångskostnaderna. Juryn hade erkänt renheten av de motiv, som föranlett handlingarna, och anbefallt mild och lindrig dom. Omedelbart efter utslagets avkunnande begärde också en stark allmän opinion ändring däri, särskilt så, att de dömda genast skulle överflyttas till första divisionen och betraktas som *first class mis-demeaners*. Det hänvisades till Parnell 1881, Stead 1885, Jameson 1896 och nu sist till strejkleddaren Tom Mann, som uppmanat soldater till myteri och erhållit 6 månaders fängelse, som dock nedsattes till 2 månader. En massa memorial och protester tillställdes regeringen; från in- och utlandet, från enskilda personer och korporationer, alla utmynnande i begäran om de dömdas överflyttning till första divisionen.

Bland de många kända namnen på den lista, som cirkulerat i utlandet för att uttrycka protest mot suffragetternas behandling, märkas de fyra svenska namnen: Hjalmar Branting, Ellen Key, Selma Lagerlöf, Carl Lindhagen.

Och vare sig trycket av opinionen verkade eller regeringen kommit på andra tankar än förut, alltnog, måndagen den 10 juni överflyttades ledarna till första divisionen och man trodde att de därmed skulle få åtnjuta den behandling, som i alla civiliserade länder kommer politiska fångar till del.

Det var dock ej så; de tillåtas hava sina egna möbler, kläder, böcker, tidningar och mat, men de få ej lov att använda sina sekreterare eller mottaga brev och besök, annat än de vanliga för alla fångar i första divisionen, ett av vardera slaget var fjortonde dag.

Alla de övriga suffragetterfångarna befinna sig ännu på andra divisionen, och det arbetas nu på att få även dem förflyttade till första och att för alla utverka rättigheten att anses som politiska fångar.

Ett memorial, undertecknat av mer än hundra parlamentsmedlemmar tillställdes inrikesministern den 15 juni, och vid W. S. P. U:s stora möte i Albert Hall samma dag sade Mrs Tuke, att hon bemyndigats tillkännagiva för mötet att *alla* de fångna suffragetterna, de ledande inbegripna, skulle göra hungerstrejk och att denna skulle taga sin början den 19 juni, om ej deras fordran dessförinnan beviljades.

Hungerstrejken sattes i verket och två doktorer gingo omkring i Holloway för att utföra tvångsmatningens tortyr. Denna chyggliga strejk pågick flera dagar, innan regeringen till sist genom trycket av den allmänna meningen, interpellationer i parlamentet och demonstrationer från suffragetterna tvingades att giva vika. Den 24 juni utsläpptes suffragetternas ledare ur fängelset och frigivandet har sedan dess pågått eller i andra fall överflyttandet till första avdelningen. Mr George Lansbury M. P. har genom sin kraftiga protest i underhuset mot den behandling suffragetterna fingo undergå gjort sig till hjälten för dagen i deras led.

Roosevelt är för kvinnorösträtten.

Från Oyster-Bay meddelas att Roosevelt genom domaren Lindsay i Denver låtit förklara, att han är anhängare av kvinnans politiska rösträtt och att det program, som han kommer att framlägga på det republikanska konventet i Chicago, kommer att innehålla otvetydiga bevis härför.

Roosevelt har ju nyligen till en kvinnlig korrespondent till Aftonbladet uttalat sig i vad man skulle kunna kalla en annan riktning. Han hörde vid detta tillfälle till den falang, som ha för mycken "aktning för kvinnan för att vilja ha henne med i något så hoprfsat som politiken". Men i en valkampanj kan man ju lätt komma att ändra åsikter.

Kvinnorösträttens riksdagshistoria.

Av Gulli Petrini.

IV. 1905 års motioner.

År 1905 blev vad rösträttsfrågans behandling i riksdagen beträffar i mångt och mycket ett uppreparande av vad som hände år 1904. K. M:t:s proposition till lösning av männens rösträttsfråga överensstämde i huvudsak med 1904 års, och grundade sig liksom den på de proportionella valen. De frisinnade förenade sig om en motion med majoritetsval, och en mängd motioner med ändringar och modifieringar av olika slag förekommo. Men kamrarna kunde lika litet då som året förut enas om något beslut.

Hr Sjöcrona kom i Första kammaren åter med en motion, som gick ut på ett 500-kronors skattestreck, och som medgav kvinnor rösträtt till Andra kammaren. Hr Lindhagen förnyade också sin motion till förmån för kvinnans rösträtt och hemställde:

"att riksdagen ville i skrivelse till K. M:t anhålla, det K. M:t täcktes låta särskilt utreda frågan om beredandet av rösträtt jämväl åt kvinnor vid val till riksdagens Andra kammare samt därefter för riksdagen framlägga förslag i ämnet".

Denna gång var motionen undertecknad av ytterligare 57 medlemmar. I motiveringen polemiserade hr Lindhagen mot konstitutionsutskottet av år 1904, som väl ansett att spörsmålet om kvinnans rösträtt borde beaktas, men ändå ej ville vara med om frågans upptagande i sammanhang med männens rösträttsfråga för att denna inte därigenom skulle försvåras, i det att han påpekade, att det även då blott begärdes en utredning av den kvinnliga rösträttsfrågan och ett förslag en gång framdeles, vilket väl ej kunde försvåra männens rösträttsfråga, även om frågan upptogs i sammanhang med denna. Men utskottsmajoriteten var inte medgörligare nu heller. Den hyste allvarliga betänkligheter mot medgivande åt kvinnor av politisk valrätt, men kunde dock icke bestrida att frågan förtjänade att noggrannt prövas. "Ut-

skottet vill härmed endast", hette det, "gentemot motionärernas uppfattning om kvinnans rätt i förevarande avseende såsom sin mening framhålla, att samhällets bästa allena bör vara den bestämmande normen vid bedömandet av frågan om, vilka samhällsmedlemmar böra tillerkännas politisk rösträtt." Vidare tyckte utskottet inte att kravet på politisk rösträtt för kvinnor vunnit någon allmänare anslutning bland kvinnorna själva och utskottet ville fortfarande inte försvåra männens rösträttsfråga utan tvärtom först se verkningarna av männens utsträckt rösträtt.

Likaledes påpekades, att andra länder, som förete med våra närmast likartade samfundsförhållanden, ännu icke funnit anledning att tillerkänna kvinnor befogenhet att deltaga i det politiska livets förutsättningar. Utskottet hemställde därför "att förevarande motion icke må föranleda till någon riksdagens åtgärd".

Men utskottet var långt ifrån enhälligt. Fyra ledamöter från Första kammaren, hrr Säve, Lars Berg, Carl Nyström och Rydberg, förenade sig om en reservation av följande lydelse:

Då de skäl, som av statsrådet och chefen för justitiedepartementet samt i enskilda motioner anförts för rösträttens utsträckning för män vid val till riksdagens Andra kammare, synas oss med styrka tala även för medgivande av rösträtt åt kvinnor, hava vi ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till K. M:t anhålla, det K. M:t täcktes låta särskilt utreda frågan, om och i vilken utsträckning rösträtt kan böra beredas jämväl åt kvinnor vid val till riksdagens Andra kammare samt därefter för riksdagen framlägga det förslag i ämnet, vartill utredningen kan giva anledning.

Fyra ledamöter av Andra kammaren, hrr af Callerholm, Elowsson, Bergström och Staaff reserverade sig likaså

och kommo med en något mer invecklad motivering till en liknande hemställan. Hr Blomberg reserverade sig blankt och hr Jonsson mot utskottets motivering.

Hr Sjöcrona berörde frågan under den stora rösträttsdebatten i Första kammaren, sedan hr Hasselroth velat uppta hr Sjöcronas motion med utslutande av orden "och kvinnor" bland valrättsvillkoren, detta ehuru han ställde sig sympatisk till förslaget att medtaga kvinnorna, fast det nu icke vore lämpligt. Hr Sjöcrona svarade härtill, att hr Hasselroth lika litet som utskottet anförde något skäl mot kvinnorösträtten, varför han härvid ingenting hade att bemöta och förordade fortfarande sin motion oförändrad, ehuru han tydligen inte trodde på dess framgång. Den föll också utan votering.

Hr Lindhagens motion om utredning behandlades däremot särskilt, en tid efteråt, så att detta år åtminstone en verklig diskussion i frågan förekom. I Första kammaren fördes den dock mest av motionens vänner. Hrr Säve, Gustaf Axel Berg, Carl Nyström och Wieselgren talade alla för Första kammarens reservation. Hr Säve bemötte utskottet och berättade, huru han, när han gått hem från det plenum, där motionen slutbehandlats i utskottet, sett en gatuscen, som han fäste sig vid: "Det var en medelålders arbetare, han var illa klädd, blodig i ansiktet och halvrusig. En kvinna, sannolikt hans hustru, höll fast i hans arm, men han slet sig lös, stapplade över till andra sidan gatan och in på ett utskänkingsställe. Kvinnan åter, med de avmagrade ansiktsdragen präglade av ett svårt lidande, gick sin väg — antagligen till ett fattigt hem och hungrande barn. Då stod rösträttsfrågan för mina ögon och jag tänkte: Är detta den rättvisa, som man talar så mycket om? Man vill utsträcka rösträtten till arbetaren av aktning för hans människovärde, men man vill icke ge den åt

Det stora flertalet kvinnor

använda "Singer" symaskiner.
Köp äfven Ni en sådan
och Ni blir belåten.

kvinnan. Då allt kommer omkring, är hon dock den bättre av de två, och av dem båda har hon det bästa omdömet." Han framhöll också att med demokratiens framsteg kan demagogien följa. "Det gäller då att samla alla konserverande krafter för att bevara grundvalarna för det moderna samhället. — — — Men det skulle vara en god sak, om de konserverande krafterna, då den tiden kommer, i kvinnan skaffat sig en politisk medarbetare och bundsförvant. Kvinnan är till sin natur konservativ; hon är sparsammare än mannen och har mera ordningssinne. Men nu är det dock sparsamhet och ordningssinne, som skapa och bevara egendomen. Kvinnan är mera fäst vid hemmet än mannen. Men hemmet är dock en förutsättning för familjen." Hr Sjöholm yrkade bifall till utskottets hemställan på de skäl utskottet anförde och påstod dessutom, att kvinnorna ytterst sällan använde sin kommunala rösträtt. Detta påstående bestreds av ett par av talarna och en av dem framhöll kvinnornas livliga deltagande i stadsfullmäktigevalen exempelvis kort förut i Stockholm. Hr Wieselgren påpekade, att då kammaren nyligen bifallit en motion av hr Trygger om en grundlagsändring, som avsåg att möjliggöra för kvinnorna tillträdet till lärda ämbetsplatser, så var det föga kon-

EAU MONO

(Professor MONO)

Oöverträffat medel för erhållande av klar och fräsch hy.
Pris Kr. 3.—, 5 50, och 10.—.

FRANSKA PARFYMMAGASINET

Hovleverantör

21 Drottninggatan 21, Stockholm.

Riks Tel. 33 09. Allm. Tel. 311. (KR 476)

Martyrer.

Av Gertrud Almqvist.

Det har hänt mig, att ibland grubbla över den frågan, vad den svenska kvinnan förbrutit för att i så hög grad, som sker, betraktas av mannen som en skadlig och flentlig makt, den där bör bekämpas. Jag har kommit till det resultat, att hennes överträdelsesynder äro få och förlåtliga. Det är en underlåtenhetssynd, i första ögonblicket syns den bestämd av en mild och nådig skickelse, som väger vågskålen till hennes förfång. Den svenska kvinnan har ännu inte offentligt som martyr gjort sig förtjänt om det allmänna bästa. Jag betvivlar inte, att hon, om det gäller, skall visa sig vara också den uppgiften vuxen.

De franska kvinnorna ha Charlotte Corday, Madame Roland och de många andra, som med "manligt mod" gingo till döden under revolutionen för rättfärdighet och frihet. De ha Jeanne d'Arc, hela folkets helgon, som ännu varje år inspirerar skaldar och konstnärer till bestående verk, och det är ett icke allt för djärft antagande att tro, att den aktning kvinnan åtnjuter i Frankrike, står i mera än ett samband med "martyrernas förtjänster".

Det är sant, det säges hos oss med en viss skadeglädje, att det inte står så särdeles väl till med aktningen. Som bevis citeras vissa yttranden av Napoleon Bonaparte, de moderna franska sederomanerna och på det yttersta i dessa dagar en fransk journalist, som kallar kvinnor (om de äro gamla och fula) för parias.

Bevisföringen brister. Napoleon var, som

i synnerhet i det sammanhanget borde hägkommas, icke fransman. De moderna franska sederomanerna avspeglar icke det bästa av Frankrikes seder, och journalister äro icke alltid gentlemän, inte ens de franska. "Paria"-mannen kommer utan tvivel att drabbas av alla sanna fransmäns namnlösa förakt. Också de gamla och fula kvinnorna åtnjuta i Frankrike synbart större aktning än flerstädes annars.

Visserligen har inte den franska kvinnan erhållit det avgörande bevis på mannens aktning, som ligger i att hon förklaras medborgerligt myndig. Men orsaken härtill är nog djupast, att hon knappt ännu på fullt allvar kräft den rätten. Hon har inte förrän på det yttersta i dessa dagar vaknat upp till medvetandet att hon också i lugna tider har en uppgift i det offentliga livet att fylla. När detta medvetande blivit tillräckligt starkt och gripit tillräckligt många kvinnor, vore det psykologiskt att tvivla på att den franska kvinnan skall tillägna sig sin politiska röstmyndighet med samma grace, som hon tagit varja annan rätt, som tillkommit henne på andra och personligare områden. Den franske mannen skall då liksom i dessa fall, understödja hennes anspråk, föra hennes sak till seger, och när den är vunnit med oeffterhärmligt franskt chevalerie, hylla henne i hennes nya värdighet av medborgarinna och samhällsmoder.

Jag skall inte här göra det utan tvivel fåfänga försöket att bevisa, att i de få länder, där kvinnorösträtten genomförts, har segern vunnits av kvinnliga martyrer. Det är inte alla män, som fordra ett sådant mogenhetsprov af kvinnan, om det också borde vara överbevisande för de motsträviga-

ste. Det kunde låta sig tänkas att inte ens det skulle vara till fyllest för den svenske mannen i sin prydno. För en kort tid sedan häfdade svenska kvinnor i en tidningsdiskussion kvinnans rätt att i dödsnöd ha havet lika väl som mannen offra sina liv. Kravet framställdes utan överord, i det upphöjda sinnelag, som ämnets allvar krävde, men det blev förhånadt, inte av den sanna svenske mannen, han som är den sanna svenska kvinnans personlige vän, det är sant, men ändå av ett slags svenskt maskulin också känt under namnet Svenskelin. Stackars Svenskelin, hur skall han kunna överbevisas om någon levande nutidssanning och över huvud taget om något annat än sin egen ofelbarhet och gudomliga sändning, och det i en tid, då till och med påvar och konungar i all hemlighet torde börja tvivla på sin.

Det finns ett annat land, där kvinnorna i detta ögonblick synas längre från målet att nå den politiska rösträtten än den svenska kvinnan. Det är Ryssland. Men de ryska kvinnorna ha redan vunnit, vad vi hittills förgäves eftersträvat: männens förtroende. När den förnyade riksduman framträdde år 1906, var det en bonde från ett avlägset guvernement, som var gång började sitt anförande med orden: "Men låt oss inte glömma kvinnorna; de ha samma rättigheter som vi." Bonden uttalade hela det nya Rysslands mening, det Ryssland, som ligger likt de glimmande kolen under askan. De kolen flamma upp än här än där. Ibland tycks elden släckt, men det är bara askan, som döljer den för en stund. På botten glöda kolen rödare, och en dag stiger flammen mot skyn och visar världen det nya, fria Ryssland. Det är inte tal om

där, att inte kvinnorna ha politisk rösträtt, men de ha köpt den tillsammans med männen med sitt blod, med långa, tunga fängelseår, med skymf och misshandel och med Sibiriens köld och mörker.

Det är den ryska revolutionens kvinnliga martyrer, som ha vunnit för sina systrar medborgarskapet inom det nya, fria Ryssland.

En av dem träffade jag för ett år sedan i Paris i ett litet pensionat uppe på Montparnasse. Det bodde nästan bara ryssar där: politiska emigranter, studerande och en och annan universitetsprofessor, och flera av dem hade suttit i fängelse. Från början lade jag märke till en liten smärt kvinna i svart dräkt och ett ansikte, vars ålder var svårt att bestämma. Hennes hy var slät och kinderna skära, och ändå kunde hon knappt vara ung. Det låg över dragen en underlig, tillkämpad ro, som inte hörde ungdomen till. Det slätkammade håret var gråsprängt, och de mörka ögonen hade en blick, som tycktes komma från ett otillgängligt djup i hennes varelse. Blicken var oftast dyster, men lyste ibland upp av ett leende av godhet. Munnens linjer talade om en okuvlig vilja.

Jag frågade pensionatsfrun, som jag kände sedan gammalt, vem den främmande damen var.

"Å", sade hon, "vet ni inte. Det är de ryska revolutionärernas helgon, Vera Figner. Hon kom ut ur fängelset för ett år sedan. Sedan hon kom hit, har det varit en ström av landsmän var dag för att söka henne. Hon orkar inte ta emot dem alla, men hennes rum är alltid fyllt av de vackraste blommor."

Efter den stunden märkte jag, att de un-

sekvent av kammaren att icke också anse dem värdiga politisk rösträtt.

Motståndarna ansågo tydligen inte, att någon större fara för att motionen skulle gå igenom var för handen, ty de mobiliserade inte några mera framstående krafter till försvar för sin non-possumus-ståndpunkt. Utom hr Sjöholm uppträdde på denna sida endast hr Fahlbeck, som talade om hemmets betydelse och vidare förklarade sin ståndpunkt ifråga om rösträttsutvidningar: "När den klass av medborgare, som icke har rösträtt men önskar att få sådan, med den intensitet begärt densamma, att fara uppstår för samhället, därest den icke gives dem. Då, men först då, är tiden inne att meddela rösträtt." Som han tydligen ännu inte ansåg kvinnorna farliga, var tiden ännu inte mogen. Slutligen påpekade han faran av att valrätten säkert skulle medföra valbarhet och sade: "Ja, mina herrar, kanske det vore angenämt, att halva antalet platser här intoges av damer, men äro vi verkligen färdiga att taga emot dem? Jag betvivlar det."

Kammaren avslög motionen med 89 röster mot 30.

I Andra kammaren talade hr Lindhagen till förmån för sin motion och vände sig emot utskottets avslagsyrkande. Emot utskottets tal om att samhällets bästa och inte kvinnans rätt skulle vara det bestämmande, yttrade han: "Men jag ber att gent emot vad utskottet sålunda sagt få erinra utskottet om, att frågan om kvinnans rätt till politisk rösträtt härflyter ur det gagn, som hon själv och samhället ha av denna rösträtt. Själva rättsfrågan och gagnfrågan äro således icke två fristående frågor, utan de sammanhänga helt och hållet. De särskilda skäl, som i motionen blivit utpräknade såsom talande för kvinnans politiska rösträtt, sammanfattas också i det slutpåståendet att kvinnan bör ha politisk rösträtt, 'därför att det är till gagn för kvinnan och till gagn för samhället'. Jag kan således icke förstå, varför utskottet har gjort denna lilla föga genomtänkta utvikning från ämnet." Vidare kritiserade han en del av Andra-kammarreservanternas motivering och ville av denna endast medtaga ett uttalande: "att kvinnans rösträttsfråga icke får ställa sig hindrande i vägen för lösningsen av mannens rösträttsfråga". Hr Staaß gick in på att avstå från den övriga motiveringen och instämde i hr Lindhagens yrkande. Emellertid tycks

fruktan för att skrivelsen i alla fall skulle kunna komplicera männens rösträttsfråga ha behärskat majoriteten i Andra kammaren, då ju lösningen av mannens rösträttsfråga för denna gång gått om intet, ty flera talare avstyrkte skrivelsen på denna grund. Hr Nydal hade dessutom ett längre anförande till förmån för den sanna kvinnligheten; han var inte "vidare förtjust i de feminina neutrer, som sakna kvinnans bästa egenskaper, utan att hava lyckats tillägna sig mannens, och av denna typ torde man med tiden få se allt för många exemplar, om kvinnorna dragas in i politiken." Detta yttrande tyckte frih. Bonde vara liksom toner från en förgången tid. Han påpekade också att kvinnorna redan hade kommunal rösträtt, som de icke missbrukat, och att det då ej fanns något skäl att neka dem den politiska, och han ansåg icke att det var lämpligt att vänta med en reform till det ögonblick, då den framvingas av dem, som anse sig därtill berättigade. Han liksom alla talare på denna sida anslöt sig till hr Lindhagens yrkande. Vid voteringen segrade emellertid utskottets avstyrkande hemställan med 109 röster mot 88.

Sigrid Leijonhuvud 50 år.

Den 5 juli fyllde den kända författarinnan Sigrid Leijonhuvud 50 år.

För alla rösträttskvinnor är Sigrid Leijonhuvuds namn knutet till minnet av den ståtliga, högstämde kantat, som hade henne till diktare och som hör samman med ett av rösträttskongressens glansfullaste ögonblick. Sigrid Leijonhuvud fick som ung mottaga många impulser från sin faster, den berömda bärarinnan av den svenska kvinnorörelsen, Sofie Adlersparre (Essele), och hade även glädjen att samarbeta med henne i hennes stora verk över Fredrika Bremer.

Som personhistorisk författarinna har Sigrid Leijonhuvud gjort sig känd genom en rad tungt vägande arbeten; det sista i raden är Erik Sparre och Stina Lillie, skildringar ur brev från Karolinska tiden. Fröken L. tjänstgör sedan 1901 som värdarinna av Vitterhets-, historie- och antikvitetsakademiens bibliotek. Hennes stora personliga egenskaper göra henne högt uppskattad av alla dem, som komma i beröring med henne, och hennes litterära verksamhet har förskaffat henne många beundrare.

Det engelska rösträttsförslaget.

Allmän rösträtt för män vid 21 års ålder.

Enskild motion om kvinnorösträtten?

Den engelska regeringen har framlagt sitt förslag till införande av allmän rösträtt. Frågan om kvinnorösträtten har varit föremål för omfattande debatter i kabinettet, debatter som, enligt vad det uppgives, ibland antogo karaktären av häftiga sammanstötningar mellan de olika meningarnas representanter: Asquith och Churchill fäktade mot kvinnorösträttens förkämpar Lloyd George, sir Edward Grey, lord Haldane och Burns. Man talade till och med om att regeringen hotade att sprängas för att lämna plats åt en ny med Lloyd George eller sir Edward i täten. Till slut enades man emellertid därom att det nya lagförslaget visserligen icke skulle innefatta rösträtt för kvinnor, men att det å andra sidan skulle framläggas i sådan form, att en enskild motion om rösträtt för kvinnor utan svårighet skulle kunna intagas i lagen och, om den vunnit underhusets bifall, promulgeras av regeringen. I den form billen nu erhållit betecknar den emellertid icke desto mindre en oerhörd ökning av den engelska valmanskåren. Denna kommer att växa från 7,410,000 till 12,032,000, alltså med 4,622,000 valmän.

Rösträtt äger, enligt förslaget, varje engelsk medborgare, som fyllt 21 år och som under sex månader haft fast bostad eller fast anställning inom valdistriktet. Om väljaren byter om bostad inom samma valdistrikt bibehåller han sin rösträtt. Och flyttar han till ett annat valdistrikt behåller han under sex månader sin rösträtt inom det gamla distriktet, varefter han omedelbart blir röstberättigad på sin nya bostadsort. Universitetens förlora sitt privilegium att sända särskilda representanter till underhuset — en paragraf som skulle komma att kosta ett tiotal konservativa lagstiftare deras parlamentariska liv. Och slutligen kan nämnas att lorderna erhålla valrätt, men ej valbarhet till underhuset. Vid första läsningen förklarades billen vilande med 274 röster mot 50.

Prenumeration i utlandet å RÖSTRÄTT FÖR KVINNOR sker genom insändande av Kr. 1:75 i postanvisning till tidningens expedition, 6 Lästmakargatan, Stockholm.

ga männén i pensionatet alltid värnadsfullt reste sig, då Vera Figner kom in i rummet. Hon syntes nästan bara vid måltiderna, och ofta satt hon tyst. Hennes bordsgrannar dämpade samtalet för att inte störa henne, och när hon talade, goda och kloka ord, lyssnade alla liksom med andakt.

Om sig själv talade hon aldrig, och jag fick höra hennes historia av en av de unga, som beundrade henne.

Vera Figner var för över tjugu år sedan själen för den revolutionära rörelsen i sin hemtrakt. Hon kunde elda kamraternas mod som ingen annan. Hon höll upproriska tal och förvarade i sitt hem komprometterande papper och gäckade gång på gång myndigheternas ansträngningar att komma de sammansvurna på spåren. Det var nog för att hon skulle bli gripen och dömd till döden. Men dödsdomen förvandlades "av nåd" till livstids fängenskap. Det var en nåd, som Vera Figner ej själv hade begärt, och hon tog avsked av sin mor, som hon trodde för sista gången, i det hon tog löfte av henne att aldrig söka utverka den eftergift i straffet, som i de flesta fall kan vinnas efter ett antal fängelseår. Vera Figner var myndigheternas oförsonbara fiende, och hon ville inte ha dem att tacka för någon gåva. Då ville hon hellre dö.

Hon fördes till ett av Rysslands hemska statsfängelser, som hon själv skildrat i en

broshyr "Les prisons russes", men inte ens irnesluten i sin cell upphörde hon att arbeta för och uppmuntra sina kamrater till mod och ståndaktighet. Hon hade inte varit länge i fängelset, då hon genom knackningar i väggen av en sidokamrat lärde de ryska fångarnas teckenalfabet och så kunde hon genom en post förmedlad av knackningar från cell till cell meddela sig med var särskild av sina medfångar och mot taga deras meddelanden. På så sätt och under de studier som voro henne tillätna, skredo åren framåt, och Vera Figners kraft höll sig trots den dåliga födan och den dåliga behandlingen nästan obruten. När många år hade gått, fick hon genom tecken-språket meddelande om att en manlig fånge, som av sina lidanden blivit vansinnig, behandlades med hårdhet och piskades i stället för att vårdas som en sjuk. Vera Figner fann ett enda sätt att inskrida till hans hjälp, men ett sätt, varigenom hon på nytt vågade sitt liv. När vaktnekten nästa gång kom in i hennes cell, slog hon honom i ansiktet, och slet från hans dräkt uniformsmärkena. Straffet för ett sådant brott var döden. Vera Figner visste det, men hon visste också att innan straffet verkställdes, skulle hon föras ut ur fängelset till en offentlig rättegång och vid denna skulle hon föra sin medfånges talan. Hon gjorde det, och hon vann sitt syfte. Den vansinnige fördes till ett sjukhus, där han fick röna mänsklig behandling. Över Vera

Figner föll för andra gången dödsdomen, men den ändrades på nytt till livstids fängelse.

Till sist blev ändå Vera Figner "av nåd" befriad från vidare fängelsestraff. Hennes gamla mor, bruten av sorg och år, hade inte längre kraft att hålla det löfte hon givet sin dotter. När Vera Figner för andra gången stod inför domstolen dömd till döden, trängde ryktet därom till den gamla. Hon fick veta, att hennes dotter anklagades för att ha begått handgripligheter mot en fångnekt, och hon kunde inte tänka sig detta annat än som nödfallsvarn mot en våldshandling. Då segrade hennes moderinstinkt över hennes stoicism, och på hennes förbön trädde Vera Figner efter tjugu år fri ur fängelset.

Men då var hennes bästa kraft bruten. Av vännar övertalades hon att lämna Ryssland, där i alla händelser polisens övertvakan skulle bundit hennes händer från deltagandet i den revolutionära propagandan, och i det fria Frankrike fann hon en tillflyktsort, en fristad, där hon kunde ägna återstoden av sin kraft åt att inviga de unga i kampen, att giva dem i arv sin entusiasm, sin offervilja, sin tro på framtiden av det fria Ryssland och på alla människors förbrödring och åt sina unga systrar den dyrbara gåvan av männens aktning och tacksamhet.

P.A. Collijns

Extra Prima
o. Prima
Bomullslärf.
Marknadens
bästa
kvalitéer.

Stockholms Nya Resandehem
STUREPLAN — Birgerjarlgatan 19 — (Kungsgatan 1.)
Rikstel. 77 50. Allm. Tel. 242 21.
Nytt — Förstklassigt — Komfortabelt.
Rum från 2 kr. till högre pris. Veckorabatt gives.
Högaktningfullt E. LINDORM.

APPÄRSREGISTER

Behöver skorna lagas?
så vänd Eder till Svenska Skosulningsfabriken, Norrlandsgatan 21. Skorna hämtas och hemsändes efter tillsägelse på allm. 248 40 eller riks 62 77. Obs.! Billiga priser och prima materialier. (A. F. 776).

Vegetariska Matsalarna & Pensionatet
Drottninggatan 94, 1 tr. rekommenderas. Middag serveras från kl. halv 4—5. Tiden kan dock ändras efter överenskommelse.
A. T. 26055. *Augusta Rydell.* (A. F. 777.)

MÜLLERS CAFÉ
16 Norrlandsgatan rekommenderas. Särskilda matsalar för damer. Stora hygieniska Matsalar 1 tr., känt för sin goda, välklagade mat. Å nedre botten servering efter tyskt och svenskt mönster. Obs.! Stor rabatt vid köp av kupper. Obs.! Ett omtyckt kaffe serveras hela dagen. Öppet till kl. en kvart före 12.

Ivar Öhrnbergs Bokbinderi
4 Observatoriegatan, Stockholm. B. T. 8203, A. T. 104 32. Utför allt vad till yrket hör. Uppföring och fernisering av kartor och planscher. Specialité: Förgyllning för hand och press. Kläddel av skriv- och spelbord. Omsorgfullt arbete och moderata priser. (A. F. 796.)

Agnes Hallbergs Modeaffär
Upplandsgatan 25
rekommenderas. Smakfulla hattar, moderata priser. Sorghattar på lager.
Allm. Tel. 116 02. (A. F. 797.)

Den Svenska Hattnälen "Mode de la Suède"

fyller alla anspråk, enkel konstruktion, ytterst praktisk, högst elegant. Enda lösningen, begär omgående prospekt och prover från Hattnälsaffären Mode de la Suède, Hornsgatan 26, Stockholm.

Badläkare Clara Smitt-Dryselius
Ljusinstitutet
Grevturegatan 24 B
Råsunda Stråket 3
A. T. 42 25. R. T. Råsunda 84. A. T. Råsunda 184.

HEMUPPFOSTRAN

Föredrag af *Dagmar Waldner.*
Pris 25 öre.
Ivar Heggströms Bokförlags A. B., Stockholm.

Rösträtt för Kvinnors

nionde o. tionde nummer innehåller bl. a.:
Idealitet och arbetshög.
Rösträttsgeneralen hyllas. Av *Ezaline Boheman.*
Hos Mrs Fels.
Strindberg, kvinnan och kvinnofrågan. III. Av *C. J. Engström.*
Öppet brev från Ellen Key.
De svenska kvinnornas andra allmänna rösträttsmöte. Av *Ellen Wester.*
Nykterhetssaken och kvinnosaken.
Den frislädda ungdomen och kvinnornas rösträttsfråga.
De engelska suffragetterna.
Kvinnorösträttens riksdagshistoria. IV. Av *Gulli Petri.*
Martyrer. Av *Gertrud Almqvist.*
Sigrid Leijonhuvud 50 år.
Det engelska rösträttsförslaget.
Notiser.

Stockholm, Ivar Heggströms Boktryckeri A.-B., 1912.